

Quickscan flora en fauna

Woningbouwprojecten CPO

Gemeente Bernheze

Quickscan flora en fauna

Woningbouwprojecten CPO

Gemeente Bernheze

Datum:

27 augustus 2012

Projectgegevens:

Projectnummer: 252066

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Leeswijzer	2
2	Natuurwetgeving en -beleid	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden	3
2.3	Flora- en faunawet	3
3	Gebiedsbeschrijving	5
3.1	Huidige situatie	5
3.2	Toekomstige situatie	7
3.3	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	7
4	Methode	9
4.1	Bureaustudie	9
4.2	Terreinbezoek	10
5	Onderzoeksresultaten	11
5.1	Resultaten bureaustudie	11
5.1.1	Ligging EHS en beschermde gebieden	11
5.1.2	Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet	12
5.2	Resultaten verkennend terreinbezoek	14
6	Toetsing aan de natuurwetgeving	23
6.1	Toetsing effect op beschermde gebieden	23
6.1.1	EHS	23
6.1.2	Natuurbeschermingswet 1998	23
6.2	Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet	23
6.2.1	Effecten Tabel 2/3 soorten	23
6.2.2	Advies vervolgstappen	25
7	Conclusies en aanbevelingen	27
7.1	Conclusies	27
7.1.1	Beschermde natuurgebieden	27
7.1.2	Beschermde soorten	27
7.2	Aanbevelingen (vrijblijvend)	27
7.2.1	Vogels	27
7.2.2	Vleermuizen	28
8	Bronnen	29
8.1	Boeken en rapporten	29
8.2	Websites	29

Bijlagen:

Bijlage 1: Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswet 1998

Bijlage 2: Flora- en faunawet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om van drie CPO -projecten in de gemeente Bernheze de bestemming te wijzigen. Het betreft de drie projecten Cuneraschool, Gymnasium en Toniesplein. De Cuneraschool en het Gymnasium bevinden zich in Heeswijk-Dinther en het Toniesplein bevindt zich in Nistelrode. In het geldende bestemmingsplan "De Kommen van Bernheze" zijn voor de drie CPO-projecten wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Van deze bevoegdheid wordt gebruik gemaakt om op de drie projectlocaties woningen te realiseren.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. In Figuren 1.1 en 1.2 is de globale ligging van de plangebieden weergegeven.

Figuur 1.1: Globale begrenzing van de plangebieden (CPO-projecten) Cuneraschool en Gymnasium (rood omlijnd) ten opzichte van Heeswijk-Dinther. Bron: Google maps.

Figuur 1.2: Globale begrenzing van het plangebied (CPO-project) Toniesplein (rood omlijnd) ten opzichte van Nistelrode. Bron: Google maps.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van de plangebieden beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het veldbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven. Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevinden zich twee bijlagen, die algemene informatie verschaffen met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Natuurwetgeving en -beleid

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.2 Ecologische Hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermd Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur en de Natuurbeschermingswet wordt verwezen naar bijlage 1.

2.3 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar bijlage 2.

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Huidige situatie

De plangebieden Cuneraschool en Gymnasium liggen in het westelijke deel van Heeswijk-Dinther. Het project aan het Toniesplein ligt centraal gelegen in Nistelrode.

Aan de oostzijde wordt de Cuneraschool (afbeelding 3.1) begrenst door de Abdijstraat en aan de noordzijde door de Lariestraat. De Boekweitveld vormt de grens aan de westzijde van het plangebied.

Afbeelding 3.1. Luchtfoto van de Cuneraschool in de huidige situatie.

Het plangebied bestaat uit twee schoolgebouwen, grasveldjes en tuingroen stroken. Eén van de gebouwen wordt momenteel gebruikt voor buitenschoolse opvang.

Het plangebied Gymnasium (afbeelding 3.2) wordt aan de zuidzijde begrenst door de Zijlstraat. Aan de westzijde bevindt zich een parkeerplaats en aan de noordzijde vormt bebouwing de grens van het plangebied. Ten oosten van het plangebied bevindt zich een watergang met aangrenzend grasveldje.

De bebouwing binnen het plangebied is reeds gesloopt en de locatie bestaat nu uit een braakliggend terrein met een boomrij en ruige grasvegetatie.

3.2 Toekomstige situatie

In het plangebied Cuneraschool worden 23 starterswoningen gerealiseerd. Binnen het plangebied Gymnasium worden negen seniorenwoningen ontwikkeld en op het terrein aan de Toniesplein worden zes seniorenwoningen gerealiseerd.

3.3 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Voor de realisatie van de nieuwbouw zal de huidige bebouwing en de vegetatie in de plangebieden worden verwijderd. De gebieden zullen bouwrijp worden gemaakt om de realisatie van de nieuwe woningen mogelijk te maken.

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.1 Bureaustudie

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treed effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telme.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EL&I. Gekeken is naar de ligging van beschermde gebieden (Natura 2000 gebieden) ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Noord-Brabant (Dossier Natuur en Landschap, interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.2 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voornoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt biotoop. Op 25 juli 2012 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt biotoop beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend. Aan de hand van de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Onderzoekresultaten

5.1 Resultaten bureaustudie

5.1.1 Ligging EHS en beschermde gebieden

Er bevindt zich geen EHS binnen de plangebieden. In de omgeving van het plangebied Cuneraschool zijn EHS-gebieden gelegen. Het dichtstbijzijnde EHS-gebied ligt op circa 800 meter afstand (figuur 5.1). Dit gebied is o.a. aangewezen als 'Nog om te vormen landbouw naar natuur', 'Vochtig hooiland', 'Haagbeuken- en essenbos' en 'Kruiden- en faunarijk grasland' (Natuurbeheerplan 2012). Het plangebied Gymnasium ligt op circa 880 meter afstand van ditzelfde EHS-gebied.

Figuur 5.1. Ligging plangebied Cuneraschool t.o.v. EHS gebieden. Bron: website provincie Noord Brabant.

De locatie aan het Toniesplein ligt op circa 940 meter afstand van een EHS-gebied (afbeelding 5.2). Dit gebied is o.a. aangewezen als 'Kruiden- en faunarijk grasland', 'Den-, eiken- en beukenbos' en 'Zand- en kalklandschap' (Natuurbeheerplan 2012).

Figuur 5.2. Ligging plangebied Toniesplein t.o.v. EHS gebieden. Bron: website provincie Noord Brabant

De drie gebieden zijn niet gelegen binnen een straal van 3 kilometer van een Natura 2000-gebied.

5.1.2 Voorkomen beschermde soorten Flora- en faunawet

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeheerders Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992 en Limpens *et al.*, 2010), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos *et al.*, 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometer-hok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen.

Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn onderverdeeld in jaarrond beschermde soorten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde soorten (categorie 5). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2007-2012) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of jaarrond beschermde vogels):

Cuneraschool en Gymnasium

Voor de plangebieden Cuneraschool en Gymnasium (gelegen in hetzelfde kilometerhok) worden de volgende waarnemingen vermeld:

– Vogels

Categorie 1-4 (jaarrond beschermd): buizerd, huismus, ransuil, sperwer en steenuil.

Categorie 5: geen soorten die in de omgeving zeldzaam zijn.

– Zoogdieren

Zwaarder beschermd: das, gewone en ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

– Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: geen.

– Vlinders

Zwaarder beschermd: geen.

– Libellen

Zwaarder beschermd: geen

– Vissen

Zwaarder beschermd: geen.

– Flora

Zwaarder beschermd: geen

Toniesplein

Voor het plangebied Toniesplein worden de volgende waarnemingen vermeld:

– Vogels

Categorie 1-4 (jaarrond beschermd): boomvalk, buizerd, huismus, kerkuil, ooievaar, sperwer en steenuil.

Categorie 5: geen soorten die in de omgeving zeldzaam zijn.

– Zoogdieren

Zwaarder beschermd: das, gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis.

– Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: heikikker, poelkikker, rugstreeppad en kamsalamander.

– Vlinders

Zwaarder beschermd: geen.

– Libellen

Zwaarder beschermd: geen

– **Vissen**

Zwaarder beschermd: geen.

– **Flora**

Zwaarder beschermd: geen

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in de plangebieden of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) een plangebied bevindt. Een plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in de drie plangebieden.

5.2 Resultaten verkennend terreinbezoek

Op 25 juli 2012 bij zonnig weer (bron: knmi.nl) is een eenmalig terreinbezoek aan de plangebieden afgelegd door een deskundig ecooloog van Croonen Adviseurs. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in de plangebieden.

Cuneraschool

Het plangebied Cuneraschool betreft drie biotopen: bebouwing, verwilderd tuingroen en een grasveld.

Op het terrein van de Cuneraschool staan twee (school)gebouwen, die loodrecht zijn gepositioneerd ten opzichte van de Abdijstraat. Eén gebouw wordt momenteel nog gebruikt. Het andere gebouw is niet meer in gebruik en is dicht getimmerd. De gebouwen hebben een schuin dak met dakpannen als dakbedekking (afbeelding 5.3).

Afbeelding 5.3. Aanwezige gebouwen binnen het plangebied Cuneraschool.

Gebouwen zijn in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen). Tijdens het terreinbezoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op broedgevallen van vogels. Op basis van de bureaustudie wordt de gebouwbewonende soort huismus verwacht. De dakpannen bieden echter geen geschikte broed/verblijfplaats voor deze vogelsoort. De dakpannen zijn niet toegankelijk waardoor er geen holtes gecreëerd worden die ideaal zijn als nestlocatie voor deze soort (afbeelding 5.4).

Afbeelding 5.4. Aanwezige dakbedekking binnen het plangebied Cuneraschool.

De andere uit de bureaustudie vermelde (roof)vogels (buizerd, sperwer en steenuil) worden niet verwacht in het plangebied aangezien het plangebied geen geschikt leefgebied herbergt voor deze soorten. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen (o.a. braakballen en nesten) aangetroffen van deze soorten met jaarrond beschermde nesten. Uit de bureaustudie blijkt ook dat de ransuil in de omgeving van het plangebied voorkomt. Met name de opgaande cipressen/coniferen in het plangebied bieden in potentie geschikte (roest)plaatsen voor de ransuil. Er zijn echter geen aanwijzingen/sporen (braakballen, veren), nesten of roestende vogels aangetroffen.

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Op basis van de bureaustudie worden twee gebouwbewonende soorten verwacht; de gewone en ruige dwergvleermuis. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Dergelijke elementen in de gebouwen zijn binnen het plangebied aanwezig. Echter zijn deze niet toegankelijk voor vleermuizen. Naast de visuele beoordeling van de gebouwen is actief gezocht naar sporen en uitwerpselen die duiden op bewoning door vleermuizen. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen (uitwerpselen, afgebeten vleugels van (nacht)vinders) aangetroffen.

Tegen de gebouwen bevinden zich op meerdere plekken (verruigde) tuingroenstroken. De vegetatie bestaat onder andere uit braam en laurier. Tussen het (verruigde) tuingroen staan enkele bomen zoals hemlockspar, rode beuk, den en conifeer. Tegen het gebouw dat momenteel nog in gebruik is, staat aan de oostzijde een coniferenhaag (afbeelding 5.5).

Afbeelding 5.5. Verruigd tuingroen en coniferen haag binnen het plangebied Cunerashoel.

De bomen bieden een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels zoals de Turkse tortel, merel, groenling, kool - en pimpelmees en zoogdieren (waaronder vleermuizen). In de bomen zijn geen gaten of hopen aangetroffen die duiden op het gebruik van deze bomen als verblijfplaats voor vleermuizen of vogels. De vegetatie is gezien de voedselrijkdom en de verruigde staat floristisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden op basis van de aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

Het (ruige) tuingroen vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de rosse woelmuis en huisspitsmuis (o.a. www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast kunnen soorten als egel (telmee.nl) in deze biotoop aanwezig zijn. Voor de in de bureaustudie vermelde das is het plangebied niet geschikt en is daarom uitgesloten. Strikt beschermde zoogdieren, anders dan vleermuizen, zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied.

Het (ruige) tuingroen is tevens een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Zwaarder beschermde amfibieën komen niet voor op basis van de bureaustudie en het aangetroffen biotoop.

Gymnasium

Het plangebied Gymnasium betreft drie biotopen: bebouwing en bestrating, ruig grasveld met een bomenrij en een plas. Het plangebied bestaat voornamelijk uit een verruigd grasveld en de parkeerplaats. In de zuidwesthoek bevindt zich een hoogspanningshuisje en aan de zuidzijde staat een bomenrij.

Het hoogspanningshuisje heeft schuine dakbelegging. Gebouwen zijn in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen). Tijdens het terreinbezoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op broedgeval van vogels. Op basis van de bureaustudie wordt de gebouwbewonende soort huismus verwacht. De dakpannen bieden echter geen geschikte broed/verblijfplaats voor deze vogelsoort. De dakpannen zijn niet toegankelijk waardoor er geen holtes gecreëerd worden die ideaal zijn als nestlocatie (afbeelding 5.6).

Afbeelding 5.6. Aanwezig gebouw binnen het plangebied Gymnasium.

Ook hier worden de andere uit de bureaustudie vermelde (roof)vogels (buiserd, ransuil, sperwer en steenuil) niet verwacht in het plangebied aangezien het plangebied geen geschikt leefgebied herbergt voor deze soorten. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen (o.a. braakballen en nesten) aangetroffen van deze soorten met jaarrond beschermde nesten.

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Op basis van de bureaustudie worden twee gebouwbewonende soorten verwacht; de gewone- en ruige dwergvleermuis. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Dergelijke elementen komen slechts sporadisch voor in het gebouwtje en zijn niet toegankelijk voor vleermuizen. Naast de visuele beoordeling van het gebouw is actief gezocht naar sporen en uitwerpselen die duiden op bewoning door vleermuizen. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen (uitwerpselen, afgebeten vleugels van (nacht)vinders) aangetroffen.

De parkeerplaats in het oostelijke deel van het plangebied wordt aan de noordzijde begrenst door een haagbeuk (afbeelding 5.7). Daarnaast bevinden zich enkele zomereiken op de parkeerplaats.

Afbeelding 5.7. Aanwezige parkeerplaats binnen het plangebied Gymnasium.

Aan de westzijde van het plangebied bevindt zich een grasveld in verruigde staat. Het (verruigde) grasveld wordt gedomineerd door raaigras, havikskruid, duizendblad, melkdistel en bijvoet (afbeelding 5.8). Het grasland biedt een geschikt leefgebied voor diverse algemeen voorkomende muissorten. Voor de in de bureaustudie vermelde das is het plangebied niet geschikt en is daarom uitgesloten. Strikt beschermde zoogdieren, anders dan vleermuizen, zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied.

Floristisch gezien is dit grasland (vanwege de voedselrijkdom) van weinig belang, beschermde plantensoorten zijn dan ook niet aangetroffen en worden op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

Afbeelding 5.8. Verruigd grasland binnen het plangebied Gymnasium.

Het grasland biotoop is een beperkt geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Binnen het grasveld is een tijdelijke, ondiepe plas aangetroffen, met een vegetatie gedomineerd door pitrus (afbeelding 5.9). De plas kan in het voorjaar als potentieel voortplantingswater fungeren voor algemene amfibiesoorten als de bruine kikker en pad. Zwaarder beschermde amfibieën komen niet voor op basis van de bureaustudie.

Afbeelding 5.9. Tijdelijke plas binnen het plangebied Gymnasium.

Aan de zuidzijde van het plangebied staat een rij Amerikaanse eiken (afbeelding 5.10). Deze bomen bieden een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels zoals de Turkse tortel, merel, groenling, kool - en pimpelmees en zoogdieren (waaronder vleermuizen). Tijdens het terreinbezoek zijn geen nesten van vogelsoorten aangetroffen die een vermelding kennen op de "Aangepaste lijst met jaarrond beschermde vogelnesten".

Afbeelding 5.10. Bomenrij binnen het plangebied Gymnasium.

Voor boombewonende vleermuizen, zoals de in de omgeving voorkomende water-vleermuis en rosse vleermuis, bieden de bomen geen verblijfplaats door de afwezigheid van gaten, kieren en holtes.

Toniesplein

Het plangebied Toniesplein betreft twee biotopen: bebouwing en bestrating en tuingroen. Het plangebied betreft één centraal gelegen gebouw. In het westelijke deel van het terrein bevindt zich een parkeerplaats.

Afbeelding 5.11. Het gebouw binnen het plangebied Toniesplein.

De bebouwing op het plangebied betreft een L-vormig gebouw met een platdak (afbeelding 5.11). Gebouwen zijn in potentie een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels en zoogdieren (met name vleermuizen). Tijdens het terreinbezoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen die wijzen op broedgevallen van vogels. Op basis van de bureaustudie wordt de huismus verwacht. Aangezien het hier een plat dak betreft biedt het gebouw geen geschikte broed/verblijfplaats voor deze vogelsoort. De andere uit de bureaustudie vermelde (roof)vogels (boomvalk, buizerd, huismus, kerkuil, ooievaar, sperwer en steenuil) worden niet verwacht in het plangebied aangezien het plangebied geen geschikt leefgebied herbergt voor deze soorten. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen (o.a. braakballen en nesten) aangetroffen van deze soorten met jaarrond beschermde nesten.

Gebouwen vormen in potentie geschikte verblijf- en rustplaatsen voor vleermuizen. Op basis van de bureaustudie worden twee gebouwbewonende soorten verwacht; gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. In gebouwen vormen betimmeringen, kieren, gaten en spouwmuren een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Dergelijke elementen komen niet voor in het gebouw binnen het plangebied. Naast de visuele beoordeling van het gebouw is actief gezocht naar sporen en uitwerpselen die duiden op bewoning door vleermuizen. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen (uitwerpselen, afgebeten vleugels van (nacht)vinders) aangetroffen.

Het parkeerterrein gelegen aan de westzijde binnen het plangebied wordt omzoomd met linden, prunus en sneeuwbes (afbeelding 5.12).

Afbeelding 5.12. De parkeerplaats binnen het plangebied Toniesplein.

Tegen en voor het gebouw bevinden zich op meerdere plekken tuingroenstroken (afbeelding 5.13). De vegetatie bestaat onder andere uit een rozenperkje, laurier, krent en conifeer.

Afbeelding 5.13. Het tuingroen binnen het plangebied Toniesplein

De bomen binnen het tuingroen bieden een geschikt leef- en broedgebied voor o.a. vogels zoals de zanglijster, vink en roodborst en zoogdieren (waaronder vleermuizen). In de bomen zijn geen gaten of holen aangetroffen die duiden op het gebruik van deze bomen als verblijfplaats voor vleermuizen of vogels. De vegetatie is gezien de voedselrijkdom en de verruigde staat floristisch weinig interessant. Beschermde plantensoorten zijn niet aantreffen en worden op basis van de aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

Het tuingroen vormt een geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende zoogdieren zoals de rosse woelmuis en huisspitsmuis (o.a. www.zoogdieratlas.nl). Daarnaast kunnen soorten als egel (telmee.nl) in deze biotoop aanwezig zijn. Voor de in de bureau-studie vermelde das is het plangebied niet geschikt en wordt daarom uitgesloten. Strikt beschermde zoogdieren, anders dan vleermuizen, zijn niet bekend uit de omgeving van het plangebied.

Het tuingroen is tevens een geschikt landbiotoop voor algemene amfibieën, zoals de gewone pad en bruine kikker. Op basis van de bureaustudie is de heikikker, poelkikker, kamsalamander en de rugstreeppad in de omgeving van het plangebied aanwezig. Het aangetroffen biotoop in het plangebied biedt echter geen geschikt leefgebied voor deze soorten, mede door de afwezigheid van water. Ook voor reptielen biedt het plangebied geen geschikte biotoop.

6 Toetsing aan de natuurwetgeving

6.1 Toetsing effect op beschermde gebieden

6.1.1 EHS

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen de plangebieden. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake. Ook wordt verwacht dat er geen significant negatieve effecten zijn op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in de nabijheid van de projecten. Vanuit dit oogpunt zijn er voor EHS geen belemmeringen.

6.1.2 Natuurbeschermingswet 1998

Uit de bureaustudie blijkt dat er binnen 3 kilometer van de plangebieden geen Natura 2000-gebieden liggen. Vanwege de grote afstand, de aard en omvang van de ontwikkelingen worden geen effecten op Natura 2000-gebieden verwacht. Volgens de Effectenindicator op de website van het Ministerie van EL&I, worden geen effecten verwacht van geplande werkzaamheden op Natura 2000-gebieden. Derhalve mag verwacht worden dat geen vergunningplicht aan de orde is vanuit de Natuurbeschermingswet 1998 en dat vanuit dat oogpunt geen belemmeringen aan de orde zijn.

6.2 Toetsing effect op beschermde soorten Flora- en faunawet

6.2.1 Effecten Tabel 2/3 soorten

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Er is een aantal vogelsoorten waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en bij verwijdering van de broedplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1-4-vogelsoorten (zie Bijlage 2). Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen, nesten of braakballen aangetroffen van categorie 1-4-vogelsoorten. Deze soorten worden dan ook niet verwacht in de plangebieden.

Daarnaast zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op de plangebieden niet van toepassing.

Er zijn geen categorie 5 soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de omgeving of onvoldoende nestgelegenheden hebben in de omgeving. Derhalve zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die jaarronde bescherming rechtvaardigen.

Alle vogelnesten (ook die van categorie 5-vogelsoorten die geen jaarrond bescherming genieten) zijn beschermd tijdens het broedseizoen (globaal half maart tot juli).

Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn zwaarder beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen. In de voorliggende plangebieden zijn geen gebouwen en bomen aanwezig met daarin gaten en/of hopen die geschikt zijn voor vleermuizen.

In de gebouwen zijn geen kieren of gaten aangetroffen die geschikt en/of toegankelijk zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

Overige zoogdieren

Er zijn geen zwaardere beschermde zoogdieren aangetroffen in de plangebieden. De plangebieden herbergen geen geschikt biotoop voor deze soorten. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Reptielen en amfibieën

Er zijn geen zwaarder beschermde amfibie- en reptielsoorten aangetroffen in de plangebieden en worden ook niet verwacht. Hoewel uit de bureaustudie naar voren komt dat enkele zwaarder beschermde soorten (heikikker, poelkikker, kamsalamander en rugstreeppad) in (de omgeving van) het plangebied Toniesplein voor kunnen komen, zijn er in het plangebied zelf geen waarnemingen bekend. Gezien de verspreiding van de Tabel 2 en 3 soorten in de omgeving en hun biotoopeisen, zijn deze ook uitgesloten. Daarnaast ontbreekt voortplantingswater voor de amfibieën in het plangebied. Er wordt dan ook geen effect verwacht.

Vissen

Wegens het ontbreken van geschikt open water binnen de begrenzing van de plangebieden, zijn geen zwaarder beschermde vissoorten aangetroffen.

Planten

Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in de plangebieden. De plangebieden herbergen verder geen geschikt biotoop of standplaatsfactoren voor de beschermde soorten. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Vlinders

Er zijn geen beschermde vlindersoorten aangetroffen in de plangebieden. De plangebieden herbergen verder geen geschikt biotoop voor de beschermde soorten. Effecten worden dan ook niet verwacht.

Libellen

Er zijn geen beschermde libelsoorten aangetroffen in de plangebieden. De plangebieden herbergen verder geen geschikt biotoop voor de beschermde soorten. Effecten worden dan ook niet verwacht.

6.2.2 Advies vervolgstappen

Op basis van de hierboven beschreven toetsing zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

7.1.1 Beschermde natuurgebieden

Voor wat betreft de EHS is er alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen in de vorm van compensatie. Er bevindt zich geen EHS binnen de plangebieden. Wel komt de EHS voor in de omgeving van de plangebieden, echter buiten de invloedssfeer van de ontwikkelingen. Er is van directe aantasting van de EHS dan ook geen sprake.

Er zijn geen natuurgebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000-gebieden) in de directe omgeving van de plangebieden aanwezig. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan (EHS) of een voortoets (Natuurbeschermingswet 1998).

7.1.2 Beschermde soorten

Tabel 2 en 3-soorten en broedvogels

In de plangebieden van de drie CPO-projecten zijn geen strikt beschermde soorten aangetroffen die de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling wezenlijk kunnen beïnvloeden. In het kader van Flora- en faunawet zijn er vanuit flora en fauna geen belemmeringen voor de voorgenomen ontwikkelingen.

7.2 Aanbevelingen (vrijblijvend)

Hieronder worden enkele aanbevelingen gedaan waarbij het aan de initiatiefnemer is om deze al dan niet op te volgen. De aanbevelingen voor vleermuizen zijn geheel op vrijwillige basis en hebben geen gevolgen indien ze niet worden opgevolgd. De aanbevelingen voor wat betreft vogels hangen direct samen met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Indien de aanbevelingen niet in acht worden genomen, dan bestaat het risico dat de Flora- en faunawet wordt overtreden.

7.2.1 Vogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (globaal halverwege maart tot en met juli) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden ingezet, maar doorlopen tot in het broedseizoen dan kan het verstoren van vogels voorkomen worden door continu door te werken en werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen. Op deze manier wordt voorkomen dat vogels tot broeden komen in het gebied waar gewerkt wordt.

7.2.2 Vleermuizen

Vleermuizen maken waarschijnlijk gebruik van de omgeving in en nabij het plangebied. Om te voorkomen dat vleermuizen tijdens de werkzaamheden worden verstoord, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring.

Indien gewenst zou tevens in het toekomstige ontwerp rekening gehouden kunnen worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstorend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden. Daarnaast willen wij erop attenderen dat er speciaal voor renovatie of nieuwbouw onderhoudsvrije vleermuisenkokers in de handel zijn die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

8 Bronnen

8.1 Boeken en rapporten

- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, (2006). *De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea)*. Nederlandse Fauna Deel 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij, European Invertebrate Survey-Nederland. Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. *Atlas van de Nederlandse Zoogdieren*. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3de herziene druk.
- Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie) (2009). *De Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema, 2005. *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant*. RAVON Noord-Brabant, Tilburg. Stichting RAVON, Nijmegen.
- EIS-Nederland/De Vlinderstichting/Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007). *Waarnemingenverslag Dagvlinders, nachtvlinders en libellen*.
- Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). *Vleermuizen en planologie*. Zoogdierverseniging, Arnhem.
- SOVON, 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij/Naturalis/EIS – Nederland.

8.2 Websites

- www.vlinderstichting.nl
- maps.google.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.telmee.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1

Ecologische Hoofdstructuur

Natuurbeschermingswet 1998

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I) dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatshadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Bijlage 2

Flora- en faunawet

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EL&I (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan.

Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EL&I door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen.

Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven.

Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EL&I geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

- 1 het Ministerie van EL&I geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
- 2 de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.